

Klima- og miljømål i kultursektoren

Lokal kulturaktivitet er et godt grunnlag for bærekraftige samfunn. Kulturrom jobber for at det skal være mulig å utøve og oppleve kultur uansett hvor i landet man bor. I de siste par årene har vi vært en aktiv pådriver for at midlene i ordningen kan bidra til grønn omstilling i sektoren, og vi vil gjerne samarbeide med enda flere for å øke hastigheten på det nødvendige omstillingsarbeidet.

Vi mener at alle deler av virkemiddelapparatet må gå i forkant: Vi må åpne opp for nye muligheter og sette ambisiøse mål for grønn omstilling sammen med sektoren. I år lanserte Kulturrom 10 MOK i en egen satsing på Grønnere investeringer. Dette har skjedd på eget initiativ, men er muliggjort som følge av økt bevilgning.

Fyrtårn eller sinke?

Vi har sammen med NOKU og Norske kulturhus laget en rapport som lansers neste uke: “Fyrtårn eller sinke? Framtidas kulturlokaler mot en grønn omstilling”. Kort fortalt: det var skuffende lite best practice å finne blant kulturlokaler i kommune-Norge.

Men det vi vet, er at kulturlivet er kanskje de beste i klassen på å ta i bruk eksisterende bygg – de revitalisere gamle industriområder - de er drivere for en bærekraftig stedsutvikling. Det sparer store mengder CO2 og er sirkularitet i praksis. Dette må vi anerkjenne og løfte fram inn mot andre sektorer som ikke har samme praksis.

[Kulturarenakonferansen 2024](#) er en viktig arena for å sette dette på dagsorden, både hos kulturaktørene selv – og hos myndighetene. Her kobles det sammen mye relevant kompetanse for grønn omstilling, og hele konferansen er resultatet av et bredt samarbeid som kan bidra til å styrke kulturfeltet.

Vi vet at vi må redusere vårt overforbruk og få på plass reguleringer og virkemidler hvis vi skal få til en reell omstilling til et sirkulært samfunn. Kulturaktørene kan være drivkrefter i en slik omstilling – hvis vi får opp kompetansenivået og girer om, istedenfor å falle lengre bak.

Sektorenes posisjon og påvirkningskraft må også utnyttes i et samfunnsperspektiv:

kulturlokaler er synlige og sentrale møteplasser og ytringsarenaer i våre lokalsamfunn.

Nasjonale myndigheter har et ansvar for å peke en retning:

- **Kompetanse** – hva skal vi måle og hvordan? Skal vi snakke om mer enn klimaavtrykk og energireduksjon? Hvordan fremme reparasjon og gjenbruk og redusere vårt overforbruk? For eksempel: Er det viktigere at kulturlivet tar i bruk eksisterende lokaler og finner gode løsninger - selv om det ikke er perfekt isolert og det må brukes litt mer strøm et par kvelder i uka? Finnes det kunnskap om å regne ut krysningspunktet for når det i et klima- og miljøperspektiv lønner seg å bruke utstyret opp fremfor å bytte ut til noe som bruker mindre strøm? Og mer overordnet: Hvordan får vi tilbake reparatørene og gjør det lønnsomt å reparere istedenfor å kjøpe nytt?
- **Anskaffelser** – Hvordan sørger vi for at det offentlige bruker sin innkjøpsmakt? Det må stilles strengere krav til at aktører som får støtte må følge rutiner for gjenbruk, og få innsikt i klimaavtrykket på produktene og tjenestene de bruker støtten på. Kompetansen på hvordan man best vokter klima- og miljøhensyn er for lav per i dag, og offentlige og private anskaffelser har stort klimapotensiale. Med økt kompetanse og samarbeid kan også små aktører bidra til å påvirke verdikjeder og store aktører. Dette handler om å tenke nytt rundt hvilke produkter og løsninger vi etterspør, i tillegg til hvordan man legger opp innkjøpsprosessen.
- **Gulrot og pisk:** Det må legges press på store aktører: Festivaler, institusjoner, men også kommunale virksomheter for å stoppe overforbruk av ressurser - særlig i sammenheng med nyinnkjøp og transport. Kan vi tenke nytt og smartere rundt budsjettering – kan man sette av midler til vedlikehold istedenfor å gjøre storinnkjøp for å bruke opp budsjettene på slutten av året? Hvordan kan sektoren få tilgang på

spesifikk kompetanse på livsløpsanalyser for ulike typer investeringer? Kan kommunale og statlige virksomheter dele og invitere til å bruke eksisterende kunnskap og ressurser?

Sektoren selv:

- **Historiefortelling:** Forbruk av kulturopplevelser burde ha vært kjernen i en sirkulærstrategi (som en motsetning til bruk og kast-økonomien og forbruk av ting). Tilgang på kortreiste kulturopplevelser i nærheten av der folk bor er avgjørende. Hverdagskulturbyggene og kulturlivet må klare å synliggjøre sin verdi – og utløse potensialet for å bli de samfunnsbyggende ytringsarenaene som kan gå i forkant for å omstille hele samfunnet.
- Vise frem hvordan man ombruker bygg og materialer, slik at andre bransjer kan kopiere: kontorer, butikker og næring, serveringsbransjen og så videre. Som en sentral del av lokalsamfunn, er kulturlokaler godt egnet til å være både pilotprosjekt og eksempel på omstilling.

Hvordan kan Kulturrom bidra til grønn omstilling?

- Utvikle ordningen Grønnere investeringer med respons og læring fra søkere og dele denne kunnskapen med andre organisasjoner
- Bygge opp og videreutvikle kompetanse og ressurser rettet mot våre søkere og øvrig kulturliv på reparasjon, ombruk, sirkularitet, drift og mye mer.
- Bidra til å bremse utstyrsjaget innen sceneteknisk bransje f.eks. med tiltak som [Sjekkliste for grønnere innkjøp](#), satsing på Grønnere investeringer, samt bevisstgjøring og kompetansehevende tiltak
- Bidra til sirkulære forretningsmodeller innen sceneteknisk bransje og styrke reparasjonskompetansen, blant annet ved å tilrettelegge våre virkemidler slik at aktører med reparasjonskompetanse får et bedre driftsgrunnlag. Åpne opp muligheter for kjøp av brukt utstyr og mulighet for å leie fremfor kjøpe.

- Gjennom kunnskap om kulturlivets evne til å bygge lokalsamfunn, skape grunnlag for lokal næringsvirksomhet, utnytte og utforske eksisterende lokaler, kan Kulturrom være en pådriver for at kulturfeltet er kunnskapsleverandør i bærekraftig stedsutvikling.
- Begrense miljøbelastning i egen drift, først og fremst mht reise.
- Vi kan spille en sentral rolle i et nettverk for grønn omstilling innen vår sektor. Vi samarbeider allerede med flere kulturorganisasjoner, lager faglige møteplasser og tildeler midler kompetansedeling. I år samarbeider vi for eksempel med Restarters Norway om fiksefester for kulturlivet i hele landet, med Shiftit og Kultur vest om en fagdag for grønnere lokaler og utstyr, med Green Producers Club om utvikling av verktøyet, med Klimakultur som har fått tilskudd til webinar om grønnere investeringer m.m. Vi setter kulturlivets evne til å bidra til bærekraftig stedsutvikling på agendaen i hele år; fra Trondheim Calling – til Klimafestivalen i Bergen – The North West i Ålesund og by:Larm i Oslo – og særlig Kulturarenakonferansen.

Litt mer om Grønnere investeringer for lokaler og utstyr

Kulturrom har gitt tilskudd til lokaler og grunnleggende teknisk utstyr som muliggjør kulturaktivitet over hele landet siden 2008. Tilskuddene bidrar til at lokalene som finnes åpnes opp og brukes mer og av flere. Vi har siden starten stilt krav til teknisk ansvarlig, vedlikeholdsrutiner og en forventa levetid på minimum 7-10 år. Og vi har fulgt opp tilskudd med kompetanse. Mange av scenene og teknikerne er best i klassen på å få ting til å vare lenge. Men nesten ingen har satt erfaringer knyttet til vedlikehold, bærekraftsmål eller en plan for grønnere drift i noe i system. Dette kan vi bidra til å endre.

Med tilskudd fra [Grønnere investeringer](#) skal det være lettere å få tilskudd til å forlenge levetiden på det man har isteden å kjøpe nytt, det skal være mulig å kartlegge eller gjennomføre tiltak for grønnere lokaler og bygge ny teknisk kompetanse. Dette er en fleksibel ordning der overføringsverdi og deling med resten av feltet står helt sentralt.

Grønn omstilling krever tid og kompetanse. Det er flere aktører med gode intensjoner som beskriver en følelse av å famle i blinde. Kulturaktørene mangler både ressurser, kompetanse og midler til å få fart på egen omstilling – men også evnen til å tenke nytt og større.

Med tilskudd fra Grønnere investeringer er det mulig å sette av egen arbeidstid for å bygge kompetanse i organisasjonen – i tillegg til å hente inn ekstern kompetanse. Vi gjør det mulig å sette av midler til å systematisere den kunnskapen som blir opparbeidet: maler for kjøp av brukt utstyr, materialvalg-guide, gjenbruksguide for kulturlokaler, gjenbrukskartlegging av inventar og systematisering av vedlikeholdsrutiner. Erfaringer fra gjennomførte prosjekter vil fungere som en jukselapp for neste omgang med tiltak. Slik setter vi fart på omstillingen i kultur-Norge.

Vi vil dele alt dette på kulturrom.no i tiden framover, og samarbeider tett med resten av feltet for å gjøre kultursektoren rustet til å tenke mer sirkulært og bærekraftig i sin egen drift. Først da kan sektoren utløse potensialet som kultur og kreative næringer har til å faktisk lede an i grønn omstilling på den måten det beskrives i EU-rapporten fra 2023: [“Culture and Creative Sectors and Industries driving Green Transition and facing the Energy Crisis”](#)

“The cultural sector is not only capable of contributing to the greatest challenges that face us now in a poly-crisis world, it is also very willing to do so. Cultural professionals and businesses just need the necessary support to be able to contribute on a scale that would actually make a difference. “

mvh

Karen Sofie Sørensen, Daglig leder Kulturrom